

Inleiding Programmabegroting 2026

Inleiding Programmabegroting 2026

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting 2026. Deze begroting is gebaseerd op de kadernota 2026 en de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2025. De begroting heeft een positief saldo van € 46.553. Meerjarig is er voor onze gemeente geen sluitende begroting als gevolg van het zogenaamde uitgestelde "ravijnjaar".

Deze programmabegroting vormt het slotstuk van de huidige bestuursperiode en legt tegelijk de fundamenteën voor de volgende. We kijken met waardering terug op de bereikte resultaten, maar zijn ons bewust van de stevige opgaven die voor ons liggen. Maatschappelijke vraagstukken worden steeds urgenter, terwijl de koers van het Rijk onvoorspelbaar blijft. De financiële horizon toont een toenemende druk, het structurele begrotingstekort loopt op tot € 7 miljoen (jaarschijf 2029) wat vraagt om bestuurlijke standvastigheid, gezamenlijke verantwoordelijkheid en gerichte investeringen in wat Twenterand écht vooruithelpt. Gezien het nadrukkelijke verzoek van de raad terughoudend om te gaan met ingrijpende bezuinigingen, zijn structurele hervormingen uitgesteld en vormen deze een belangrijke opdracht voor de nieuwe gemeenteraad. Ter voorbereiding voor de nieuwe raad heeft het college opdracht gegeven voor een (benchmark)onderzoek om beter inzicht te krijgen in de eigen financiële cijfers. Daarnaast heeft de raad bij de vaststelling van de kadernota een motie aangenomen om een productenboek te ontwikkelen.

Naar aanleiding van de bijgestelde inzichten vanuit de bestuursrapportage 2025 blijkt dat er meerjarig extra moet worden geraamd voor de geïndiceerde jeugdhulp en de maatwerkvoorzieningen Wmo als gevolg van een toenemend aantal gebruikers. Doordat het budget voor Wmo-begeleiding en dagbesteding kan worden afgeramd bedragen de totale extra kosten voor 2026 binnen het sociaal domein circa € 1 miljoen. Het eindsaldo resteert in een tekort waarvan € 550.000 wordt opgevangen met een bijdrage uit de Algemene Risico Reserve.

Daarnaast wordt er met deze begroting een voorstel gedaan voor een extra leerplichtambtenaar. In lijn met de nieuwe nota reserves en voorzieningen worden onttrekkingen uit de reserves als afzonderlijke voorstellen in deze begroting opgenomen.

Koers

Deze begroting kent dezelfde koers als de vastgestelde kadernota, inclusief de aangenomen moties en amendement. Bij het maken van strategische keuzes houden we vast aan het bestuurlijk gekozen ontwikkelperspectief: een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart. De IBN sociaal domein, de Maatschappelijke Agenda, het Programmaplan Woningbouw en de startnotitie voor de economische visie vormen hierin de dragende pijlers.

In de omgevingsvisie 2.0 die in 2026 dient te worden vastgesteld krijgen deze pijlers een belangrijke plaats. Deze visie biedt een integrale benadering voor hoe wij met elkaar naar de toekomst kijken van de leefomgeving van onze gemeente richting 2050.

Programma's

Binnen het sociaal domein blijft de inzet gericht op het versterken van zelfredzaamheid, participatie en preventie, met blijvende aandacht voor kwetsbare inwoners. Het ruimtelijk domein richt zich op het versnellen van de woningbouw en het realiseren van een bereikbare, veilige en klimaatbestendige leefomgeving. Het domein economie en vrijetijdsbesteding draagt bij aan een vitaal en aantrekkelijk woon- en leefklimaat, zowel in de kernen als op het platteland.

In 2026 werken we aan omvangrijke opgaven zoals woningbouw, vastgoedbeleid, duurzaamheid, de omgevingsvisie, de transformatie van het sociaal domein, het subsidie- en inkoopbeleid, de kanaalproblematiek, het vluchtelingenvraagstuk en het versterken van bestaanszekerheid en participatie. Intern zetten we stappen om de basis op orde te krijgen, waaronder de verbouwing van het gemeentehuis. Het onderzoek naar de gevolgen van de uitstroom van de WSW bij de buitendienst is gaande, waardoor het op dit moment nog te vroeg is voor conclusies.

Conform het coalitieakkoord is deze begroting uitgewerkt in drie programma's. Voor een nadere toelichting op de inhoudelijke ontwikkelingen en toekomstperspectieven verwijzen wij u naar de afzonderlijke inleidingen per programma en de bijbehorende doelenboomteksten. Deze zijn grotendeels gelijk aan de kadernota.

Financiën

Deze programmabegroting is opgesteld op basis van de Kadernota 2026. Daarbij zijn ook de structurele effecten uit de bestuursrapportage 2025 verwerkt. In de financiële tabel worden alle afwijkingen overzichtelijk weergegeven, onderverdeeld in drie categorieën: financiële afwijkingen, afwijkingen vanuit de bestuursrapportage en afwijkingen als gevolg van overige wijzigingen. Vanaf 2024 mogen gemeenten een deel van hun reserves en overschotten inzetten voor het dekken van structurele lasten. In deze programmabegroting maken wij voor het eerst gebruik van deze nieuwe mogelijkheid. In de onderstaande tabel ziet u dat een bedrag van € 550.000 wordt onttrokken uit de algemene risicoreserve, waarna het begrotingssaldo positief uitvalt. Deze maatregel biedt geen structurele oplossing voor tekorten.

De staat van reserves en voorzieningen in deze begroting is conform de door de raad vastgestelde 'nota reserves en voorzieningen'.

Het saldo van de Kadernota 2026 vormt het uitgangspunt voor het financiële overzicht. De financiële gevolgen van de Kadernota zijn terug te vinden in de tegel "Verwerkte besluiten uit de Kadernota 2025". Deze worden niet opnieuw weergegeven in de onderstaande tabel.

Financieel overzicht: verklaring verschil kadernota en begroting

BEGROTING 2026 en verder	2026	2027	2028	2029
Saldo kadernota 2026 (na besluitvorming raad)	617.086 v	-999.195 n	- n 4.601.512	- n 5.597.625
Financiële afwijkingen:				
Inflatiecorrectie op bedragen uit meerjarenbegroting 2025	-155.000 n	-321.000 n	-385.000 n	-647.000 n
Kapitaallasten (o.a. activering verbouw gemeentehuis naar voren gehaald, waardoor per 2026 eerste kapitaallasten ontstaan, i.p.v. per 2027. Met ingang van 2028 zijn daarnaast de kapitaallasten van de nieuwbouw Oranjeschool geraamd).	-247.000 n	7.800 v	-332.000 n	-254.000 n
	215.086 v	- n 1.312.395	- n 5.318.512	- n 6.498.625
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:				
<u>Sociaal:</u>				
Maatwerkvoorzieningen WMO (HO) is bijgeraamd als gevolg van toenemend aantal gebruikers	- n 546.000	- n 568.000	- n 591.000	- n 614.000
Het budget voor begeleiding en dagbesteding wordt afgeraamd aangezien de verwachte toename in aantallen uitblijft.	312.000 v	325.000 v	338.000 v	351.000 v
Er moet extra worden bijgeraamd (naast het bedrag dat in de kadernota is genoemd) voor de geïndiceerde jeugdhulp	- n 802.000	- n 773.000	- n 802.000	- n 832.500
Kosten voor leerlingenprognoses waren niet juist geraamd	-6.150 n	-6.300 n	-6.400 n	-6.600 n
	- n 1.042.150	- n 1.022.300	- n 1.061.400	- n 1.102.100
<u>Ruimte:</u>				
Onkruidbestrijding, we mogen geen bestrijdingsmiddelen meer gebruiken, kosten van branden en vegen liggen veel hoger.	-46.000 n	n -47.000 n	-48.000 n	-49.000 n
<u>Economie:</u>				
Hogere kosten zwembad de Zandstuve door verplichte controles en handelingen vanuit de nieuwe Omgevingswet voor de machinekamer (moet door extern bedrijf worden uitgevoerd)	-7.700 n	-7.900 n	-8.000 n	-8.200 n
<u>Bedrijfsvoering:</u>				
Algemene uitkering conform raadsbrief over de gevolgen van de meicirculaire	40.000 v	33.000 v	358.000 v	- n 275.000
Decentralisatie uitkeringen (zijn reëel geraamd in onze begroting, dus voordeel voor de begroting)	542.000 v	-7.000 n	- n 204.000	651.000 v
Salariskosten raad en personeel, lagere CAO stijging	425.000 v	423.000 v	445.000 v	469.000 v
Arbokosten, nieuwe aanbesteding arbodienst	-15.000 n	-16.000 n	-16.000 n	-17.000 n

BEGROTING 2026 en verder	2026	2027	2028	2029
	992.000 v	433.000 v	583.000 v	828.000 v
Overige wijzigingen				
lagere huuropbrengst gemeentehuis, vanaf half 2026 verhuurbaar (€ 230.000 aan inkomsten geraamd, dit is niet haalbaar)	-150.000 n	-100.000 n	-102.200 n	-104.500 n
Uitbreiding leerplichtambtenaar - voor 2026 aanvullend 13 uur bovenop de reeds beschikbare 24 uur vanuit de motie (loopt af eind 2026), en voor 2027 en verder 37 uur	-35.000 n	-99.000 n	-104.000 n	-109.500 n
Kostendekkende producten door verschuiving van kredieten (btw toerekening over kosten geeft een voordeel c.q. nadeel)	-45.200 n	525.000 v	348.000 v	414.000 v
Woon-werkverkeer vergoeding personeel conform CAO	-385.000 n	-385.000 n	-385.000 n	-385.000 n
Diverse verschillen	517 v	13.750 v	-22.162 n	-42.233 n
Saldo begroting	-503.447 n	- n 2.001.845	- n 6.118.274	- n 7.057.158
Eenmalige bijdrage Algemene Risico Reserve	550.000 v	0	0	0
Voorlopig saldo begroting	46.553 v	- n 2.001.845	- n 6.118.274	- n 7.057.158

Aangenomen moties en amendement kadernota 2026

Voor het volledige overzicht wordt onderstaand nog even kort de aangenomen moties en amendementen van de kadernota 2026 herhaald.

Amendement A08 Structurele besparingen

Motie M22 Vastgoed-pilot verkoop Middendorpshuis Den Ham

Motie M23 Efficiënte organisatie slimme raad - Verkenning AI

Motie M24 Inventarisatie recreatiewoningen vs permanente woningen

Motie M25 Verkeersveiligheid en bereikbaarheid herdenkingsmonument

Motie M26 Geen overwaarde sociale huizen voor bouwers ontwikkelaars

Motie M27 Vervolg uitvoering Roelofsbrink

Motie M28 Bomen langs wegen

Motie M29 Inzage broodnodig om keuzes te maken

Motie M30 Een nachttrein voor Twenterand

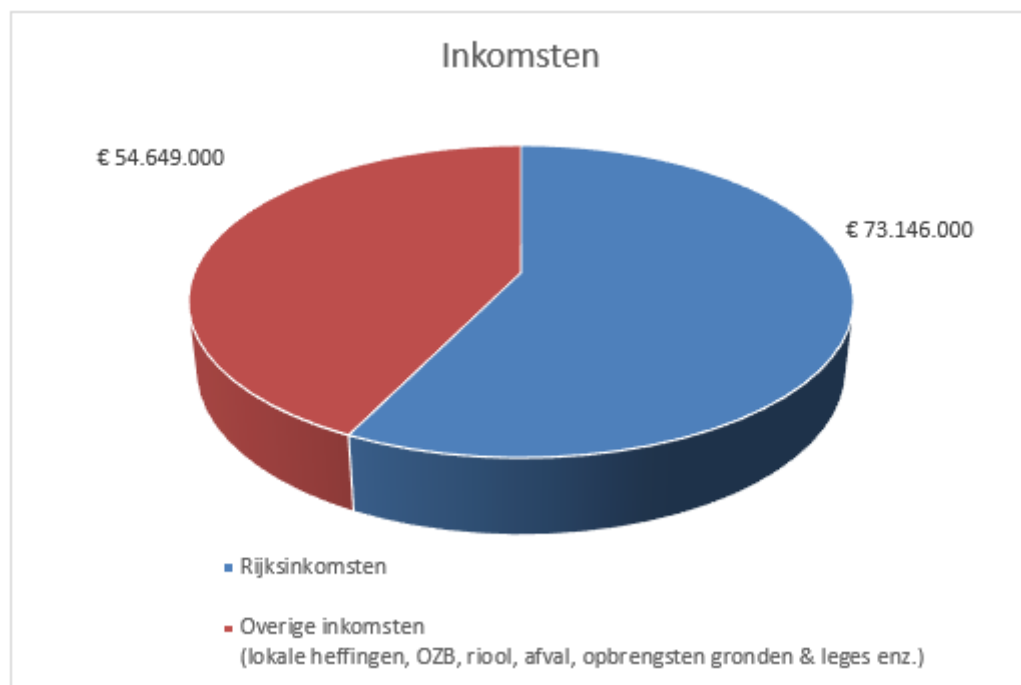
Motie M35 Opkomst bevordering verkiezingen

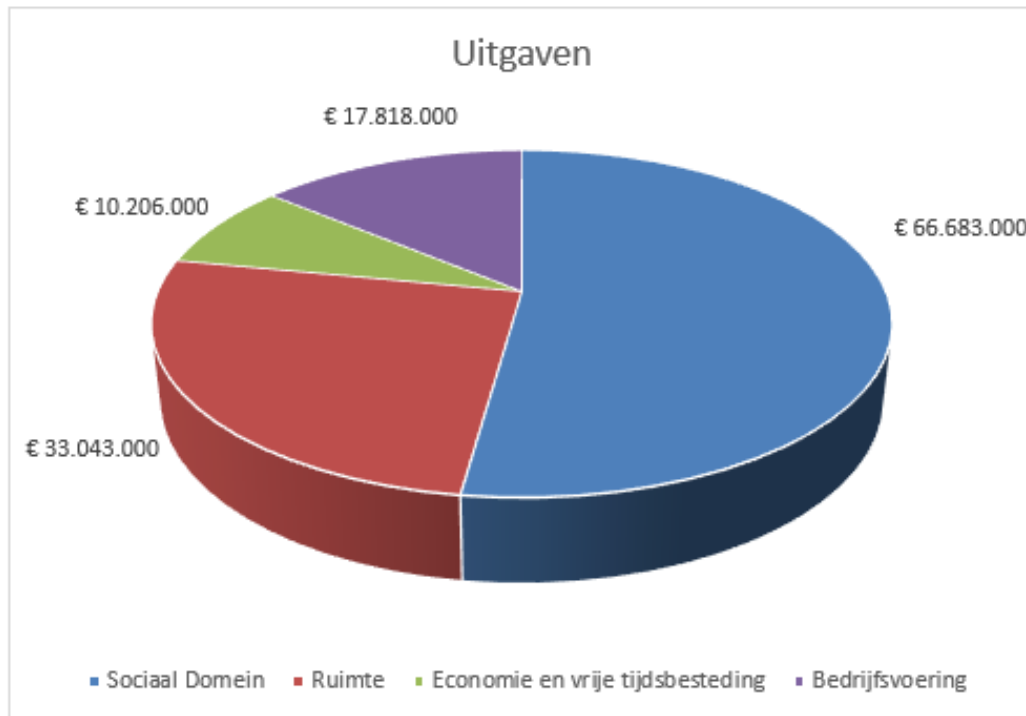
Motie M37 Verbetering raadsvoorstellen

Risico's

Ten tijde van het opstellen van deze begroting is er sprake van onzekerheid over de landelijke koers als gevolg van nieuwe verkiezingen. Gemeenten en andere publieke organisaties hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in beleidsontwikkelingen waarvan het vervolg nog onduidelijk is. Meer informatie over deze en andere risico's vindt u in de paragraaf weerstandsvermogen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 20.542.005 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 4.592.500. Dat betekent een dekkingratio van bijna 4,50 en dat ligt ver boven de norm van 1. Dit lijkt een solide positie, maar moet uitdrukkelijk worden beschouwd in de context van de meerjarige tekorten en de verwachte noodzakelijke ombuigingen die nog moeten plaatsvinden.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.